

Deskundigencommissie Beleidsregel nadeelcompensatie Infrastructuur en Milieu 2014

BEKNOPT VERSLAG VAN DE HOORZITTING VAN WOENSDAG 1 JULI 2015 TE BREEZAND INZAKE HET VERZOEK OM NADEELCOMPENSATIE VAN [REDACTED]

Aanwezig zijn:

Namens verzoekers:

- [REDACTED]
- [REDACTED]
- [REDACTED]

Namens Rijkswaterstaat:

- [REDACTED]
- [REDACTED]

Namens de commissie:

- [REDACTED]
- [REDACTED]

De heer [REDACTED] heet iedereen welkom en legt de procedure uit. Hij geeft aan dat dit een informele procedure is en dat mochten partijen menen dat niet alles is besproken op de hoorzitting, partijen de mogelijkheid hebben om een aanvullende reactie te sturen. Alle reacties die de commissie ontvangt, worden doorgestuurd naar de andere partij. Verder geeft hij aan graag te communiceren via e-mail. Partijen stemmen hiermee in. Afgesproken wordt dat berichten gericht aan verzoekers zullen worden verzonden aan [REDACTED].

De heer [REDACTED] nodigt Rijkswaterstaat uit om de achtergronden toe te lichten van het besluit dat tot schade zou hebben geleid.

De heer [REDACTED] vertelt dat de Afsluitdijk in 1932 is aangelegd. Met de aanleg van de Afsluitdijk is een slot gezet op de visbeweging tussen de Waddenzee en het IJsselmeer. De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) beoogt onder meer de visintrek naar het IJsselmeer te verbeteren. Om dit mogelijk te maken moeten de sluizen in de Afsluitdijk gedeeltelijk worden opengesteld zodat de wisselwerking tussen zoetwater en zoutwater kan plaatsvinden. Daardoor komt niet alleen vis maar ook zout water in het IJsselmeer terecht. Ook omdat het IJsselmeer een functie vervult in de drinkwatervoorziening, is dat niet wenselijk.

De trekkende beweging bij de spuïsluizen heeft ervoor gezorgd dat er diepe kuilen zijn ontstaan in de bodem. Omdat zout water zwaarder is dan zoet water zijn deze kuilen gevuld met zoutwater. Om te voorkomen dat het IJsselmeer als gevolg van de openstelling van de sluizen zouter wordt, wordt er in twee kuilen een afvoerbuis aangelegd. Deze afvoerbuisen worden nabij Den Oever en Kornwerderzand aangelegd. De afvoerbuis loopt van onder in de kuil tot aan de andere kant van de Afsluitdijk. Op het moment dat het waterpeil van de Waddenzee als gevolg van de getijden lager is dan in het IJsselmeer, zal de buis water vanuit de kuil lozen op de Waddenzee. In de buis zit een terugslagklep die voorkomt dat in de spiegelbeeldige situatie hetzelfde gebeurt.

De heer [REDACTED] laat foto's zien van de plek waar de afvoerbuis wordt aangelegd (**bijlage 1**). Tevens overhandigt hij aan de commissie een kopie van een krantenartikel uit de Volkskrant van woensdag 17 juni 2015 (**bijlage 2**).

De heer [REDACTED] vervolgt dat de voorbereidende werkzaamheden voor het project zijn gestart in 2013. Vervolgens is een vispassage aangelegd en in 2015 is begonnen met de aanleg van de afvoerbuis. Vorige week is de afvoerbuis gelegd.

Desgevraagd geeft de heer [REDACTED] aan dat de werkzaamheden voor de afvoerbuis in april 2015 zijn gestart. Deze werkzaamheden duren tot half augustus 2015. In 2016 wordt naar verwachting geen overlast meer ondervonden van de werkzaamheden bij de visvangst.

De heer [REDACTED] vraagt naar het besluit op basis waarvan de afvoerbuis wordt aangelegd.
De heer [REDACTED] geeft aan dat voor het aanleggen van deze werken een Projectplan Waterwet is opgesteld. Dit plan heeft in 2013 ter inzage gelegen.
De heer [REDACTED] geeft aan dat hij het besluit zal toesturen aan de commissie.

De heer [REDACTED] vraagt naar de omvang van de schade.
De heer [REDACTED] geeft aan dat de schade wordt geleden in het visseizoen 2015. Het verzoek om nadeelcompensatie is in samenspraak met Rijkswaterstaat opgesteld.
De heer [REDACTED] legt desgevraagd uit dat hij [REDACTED] Voor het plaatsen van deze [REDACTED] is een plaatsgebonden vergunning nodig. Zowel [REDACTED] beschikken over een aantal van deze vergunningen in het IJsselmeer. Gezamenlijk kunnen zo circa [REDACTED] worden geplaatst. De plek waar de afvoerbuis wordt aangelegd, is vergund aan de heer Rotgans.
De heer [REDACTED] toont een document waarin de [REDACTED] toestemming wordt verleend tot het plaatsen van [REDACTED] er hoogte van 'een regel aan de noordoostzijde van de havendam'. Dit is de regel waar als gevolg van de aanleg van de buis in 2015 niet gevist kan worden.

De heer [REDACTED] vraagt naar de verhouding tussen de vergunning en de privaatrechtelijke toestemming. Hij veronderstelt dat het document van de heer [REDACTED] is te beschouwen als een privaatrechtelijke vergunning. De heer [REDACTED] bevestigt dat [REDACTED] beiden beschikken over een publiekrechtelijke vergunning, een privaatrechtelijke vergunning en een document dat duidelijk maakt op welke plaatsen [REDACTED] geplaatst mogen worden.
De heer [REDACTED] geeft aan dat hij in het begeleidend schrijven bij het verslag zal vragen om toezending van deze stukken.

De heer [REDACTED] vraagt naar de opbouw van het visseizoen.
De heer [REDACTED] geeft aan dat begin maart wordt begonnen met het uitzetten van de [REDACTED]. Deze [REDACTED] blijven het hele seizoen staan. Normaal gesproken duurt het visseizoen, afhankelijk van het weer, tot eind oktober of begin november. Vanaf mei begint het hoogseizoen van de visvangst. Circa één keer per week worden de fuiken geleegd. Voor het plaatsen van de [REDACTED] is de stroming van het water en het reliëf van de ondergrond van groot belang. Om die reden is het aantal [REDACTED] dat geplaatst kan worden op één locatie beperkt. Alleen op de meest gunstige locaties is het rendabel om een [REDACTED] te plaatsen. Ook is het aantal vergunde [REDACTED] beperkt.

De heer [REDACTED] vraagt of de [REDACTED] die niet geplaatst konden worden op de plaats waar het werk wordt uitgevoerd, niet op een andere vergunde plek in het IJsselmeer geplaatst hadden kunnen worden. De heer [REDACTED] geeft aan dat het wel mogelijk was geweest om de [REDACTED] te plaatsen maar dat dit niet rendabel zou zijn geweest. De omgeving van de [REDACTED] moet precies goed zijn om een goede opbrengst te genereren.

Desgevraagd geeft de heer [REDACTED] aan dat [REDACTED] kan de heer Ellings zonder nader onderzoek niet verklaren.

De heer [REDACTED] bespreekt de schadeberekening.
De heer [REDACTED] geeft aan dat hij de gemiddelde omzet over de jaren 2011 t/m 2013 van [REDACTED] ondernemingen heeft genomen en deze omzet heeft gedeeld door de [REDACTED] die de ondernemingen gezamenlijk beheren. Zo is de gemiddelde opbrengst van één [REDACTED] berekend. Vervolgens is dat bedrag vermenigvuldigd met [REDACTED] omdat op de locatie waar de afvoerbuis wordt aangelegd normaal gesproken [REDACTED] zouden zijn geplaatst.
De heer [REDACTED] merkt op dat 2014 niet is betrokken in de berekeningen.

De heer [redacted] geeft aan dat deze gegevens nog niet beschikbaar waren ten tijde van het invullen van het verzoekschrift. De jaarstukken van de ondernemingen zijn nog niet gereed. Hij geeft desgevraagd aan dat hij al wel over de omzetgegevens van 2014 beschikt en dat hij deze aan de commissie kan verstrekken.

De heer [redacted] vraagt of er verschil zit in opbrengst tussen de verschillende fuiken.
De heer [redacted] geeft aan dat de fuiken alleen op de meest rendabele plekken worden uitgezet. Daardoor is de opbrengst van de fuiken ongeveer gelijk. Wel verschilt de visvangst per jaar iets. Dit is onder meer afhankelijk van het weer.

De heer [redacted] vraagt waarom de compensatie voor het aalvisverbod is meegenomen in de berekening van de gemiddelde opbrengst van een hokfuik.

De heer [redacted] vertelt dat in 2011 en 2012 een tijdelijk verbod op het vissen op aalvis gold gedurende een aantal weken. Omdat hierdoor omzet is misgelopen, is hiervoor compensatie toegekend. Als het verbod niet was ingesteld dan was dit gedeelte van de omzet gegenereerd door visvangst.

De heer [redacted] vraagt of er nog meer visverboden zijn waarmee de ondernemingen rekening moesten houden.

De heer [redacted] geeft aan dat er geen andere visverboden zijn geweest waarmee de ondernemingen rekening moesten houden.

De heer [redacted] geeft aan dat de omzet van de ondernemingen ieder jaar iets lijkt terug te lopen. De heer [redacted] geeft aan dat dit te wijten is aan schommelingen in de vispopulatie. De heer [redacted] vult aan dat één van de redenen om dit project uit te voeren is, de verbetering van de vispopulatie. Rijkswaterstaat merkt dat al jaren de vispopulatie terug loopt. De heer [redacted] bestrijdt dit. De hoeveelheid gevangen vis heeft altijd gefluctueerd. Dat de omzet in de jaren 2011 t/m 2014 een teruggang vertoont is toeval.

De heer [redacted] vraagt of de onderneming ook kosten heeft bespaard doordat er minder [redacted] zijn uitgezet. De heer [redacted] geeft aan dat deze besparingen nauwelijks aanwezig zijn. Alleen het onderhoud van de [redacted] vervalt. Er is natuurlijk ook minder arbeid geweest, maar dat leidt niet tot kostenbesparing.

De heer [redacted] geeft aan dat ook het onderhoud door hemzelf wordt gedaan waardoor hij nauwelijks kosten uitspaart. De heer [redacted] geeft aan dat wellicht een stukje afschrijving op de [redacted] eveneens wordt bespaard. Desgevraagd geeft hij aan dat hij een overzicht zal verstrekken waarin inzichtelijk is welk gedeelte van de kostenpost [redacted] besteed wordt aan het onderhouden van de [redacted]. Desgevraagd geeft de heer [redacted] aan dat de visserij door [redacted] de enige inkomstenpost is van de ondernemingen.

De heer [redacted] vraagt naar de looptijd van de vergunningen. De heer [redacted] geeft aan dat de ondernemingen jaarlijks een vergunning verleend krijgen. Ook voor dit jaar zijn deze vergunningen verleend.

Naar aanleiding van een vraag van de heer [redacted] zegt de heer [redacted] dat hij zal onderzoeken op welke gronden de vergunningen kunnen worden ingetrokken en of daar vervolgens compensatie voor dient te worden geboden. Wanneer de vergunning immers tijdelijk ingetrokken had kunnen worden zonder compensatie, rijst de vraag of in een geval dat het gebruik van de vergunning gedeeltelijk wordt gefrustreerd wél aanspraak op compensatie bestaat.

De heer [redacted] geeft aan dat hij van mening is dat het niet juist zou zijn als een overheid haar verplichting tot het toekennen van nadeelcompensatie kan ontlopen door het tijdelijk intrekken van een vergunning.

De heer [redacted] legt het begrip normaal ondernemersrisico uit. Hij geeft aan dat artikel 3a van de nieuwe Beleidsregel nadeelcompensatie Infrastructuur en Milieu (BnlM) als uitgangspunt hanteert dat alle schade als normaal ondernemersrisico voor een benadeelde wordt gelaten, wanneer de omzet met minder dan 15% is afgenomen. Dat zou in dit geval betekenen dat geen

BIJLAGE 1

Kaartmateriaal zoutwaterafvoersysteem Den Oever

22-6-2015

In dit bestand zijn uit verschillende brondocumenten kaartjes verzameld waaruit volgt dat het werk aan het zoutwaterafvoersysteem in het gebied ligt van vissers van de [REDACTED]

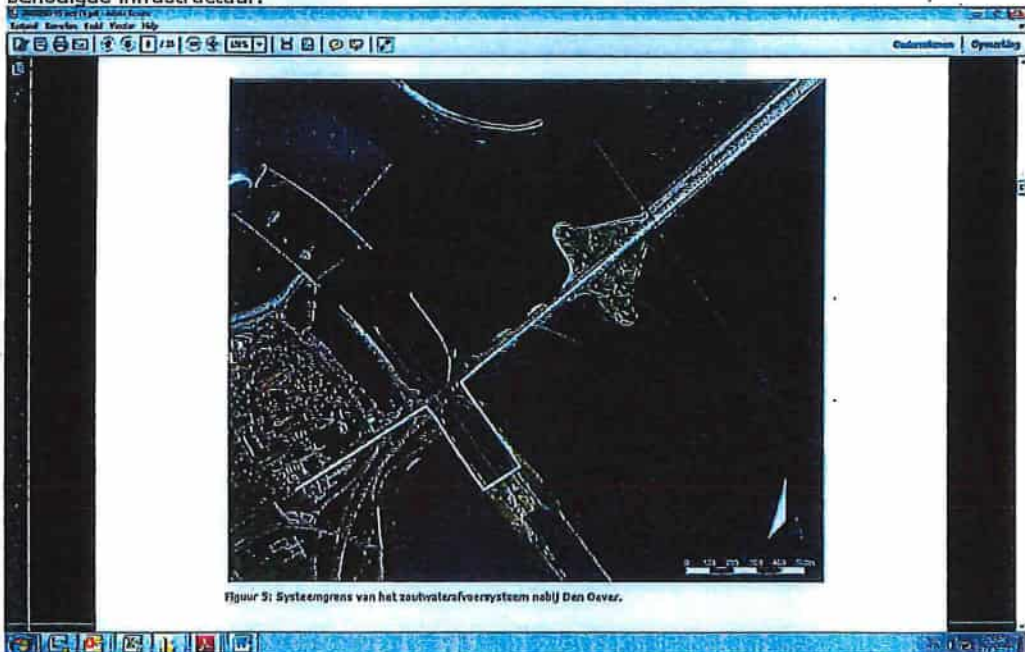
1. Kaart uit de vraagspecificatie vanuit RWS
2. Kaart uit de aanbieding/plan van aanpak vergunningen van de aannemer
3. Kaart uit de Informatiefolder van de aannemer
4. Kaart met visrechten vanuit LNV (nu EL&I)

1. Kaart uit Vraagspecificatie deel 1b | Zaaknummer: 31059965 |

Pagina 8 van 35

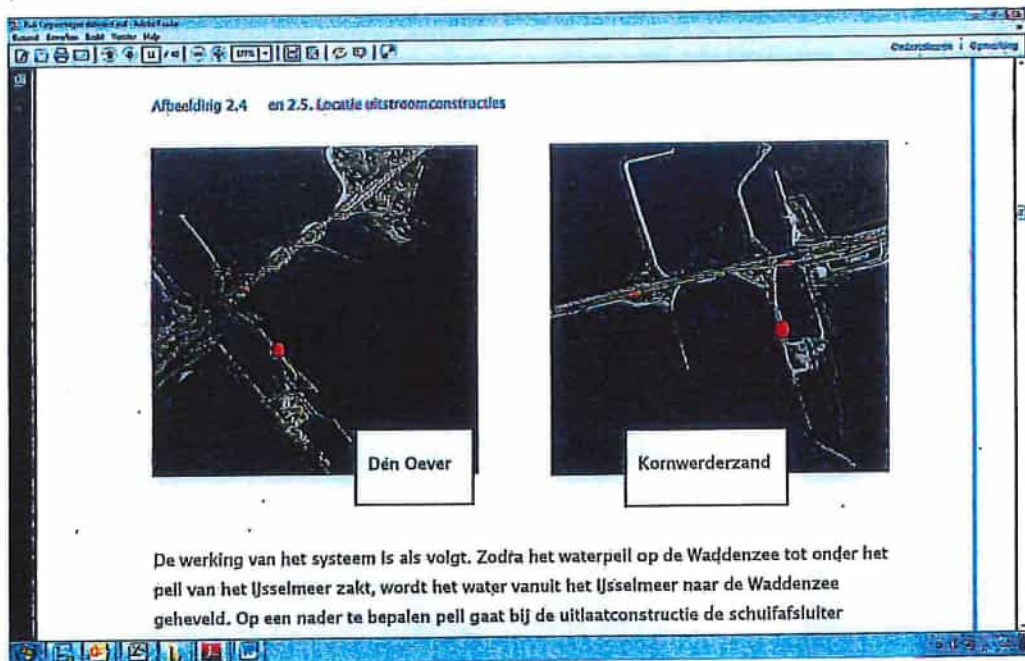
De objectgrens is de fysieke grens van het object. De objectgrens is gedefinieerd als de letterlijke grens tussen het object en haar (directe) omgeving en valt binnen de systeemgrens. De omgeving van het object en het systeem kan groter zijn dan het gebied dat de systeemgrenzen aangeven, immers de beïnvloeding van het object kan groter zijn.

De systeemgrens geldt niet voor de bediening op afstand van de te realiseren objecten en de hiervoor benodigde infrastructuur.

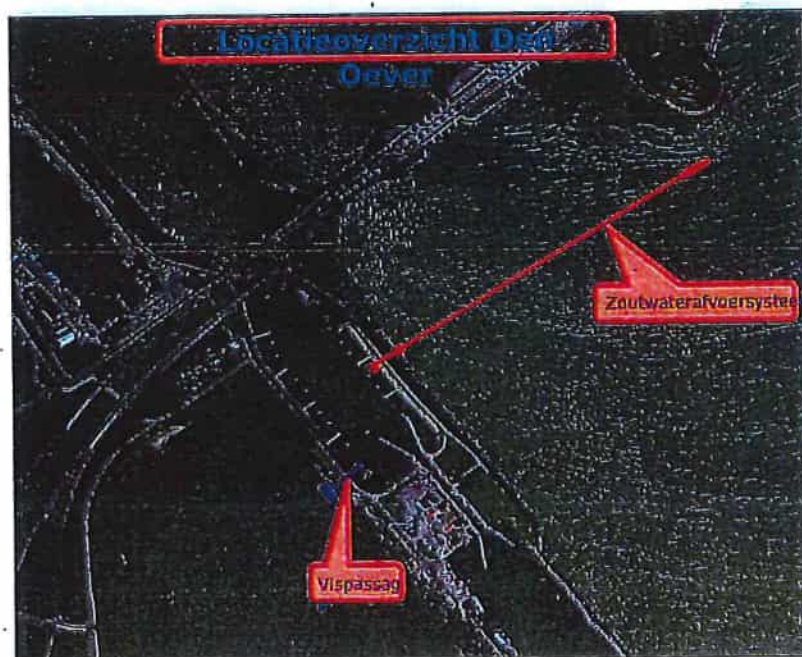

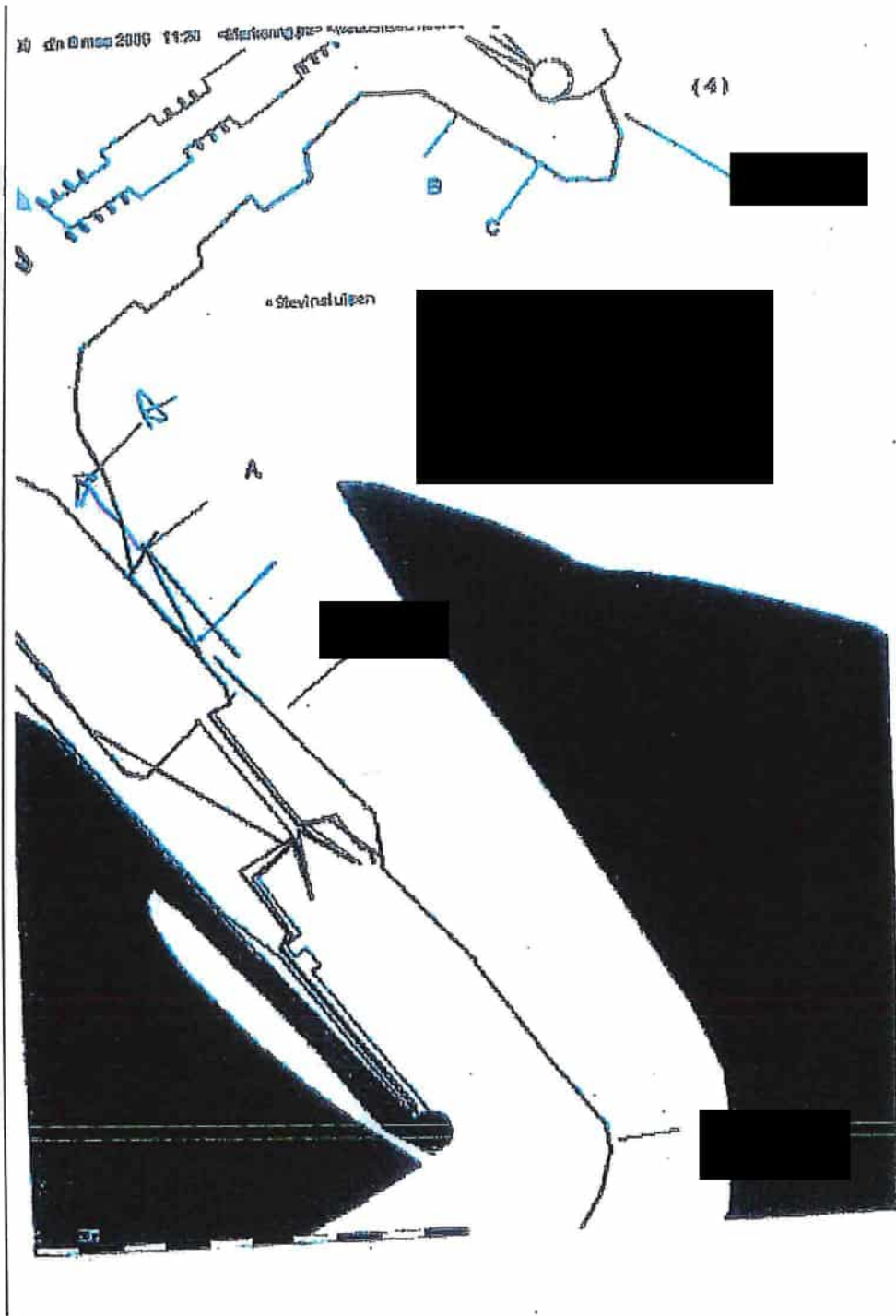
In figuur 5 zijn de zoekgebieden voor het zoutwaterafvoersysteem nabij Den Oever in het zwart aangegeven. De witte lijn geeft de grens tussen IJsselmeer en Waddenzee aan.

2. Kaart uit Plan van aanpak vergunningen aannemer:

3. Kaart uit informatiefolder aannemer project

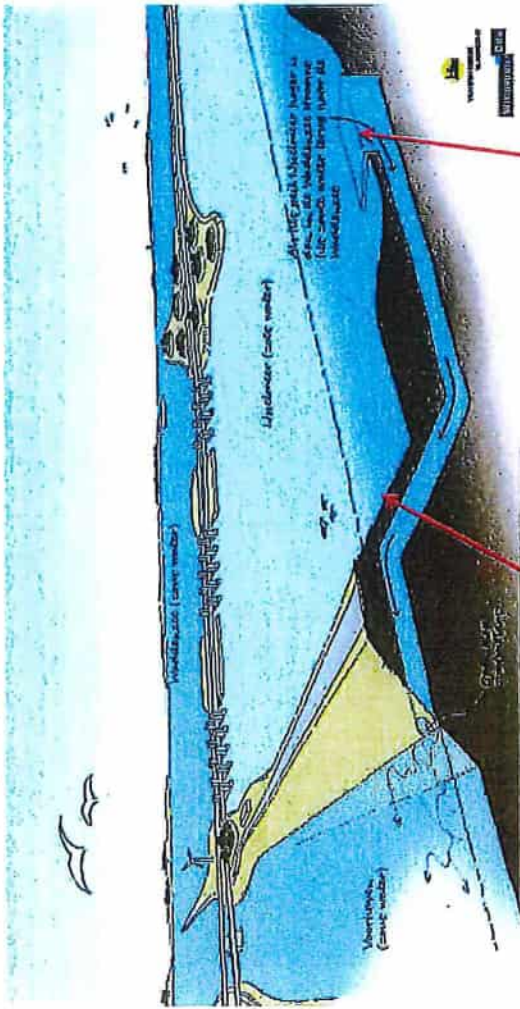

4. Kaart visrechten vanuit LNV (later ELenI) [redacted]

Zoutwaterafoersystemen bij Den Oever en Kornwerderzand

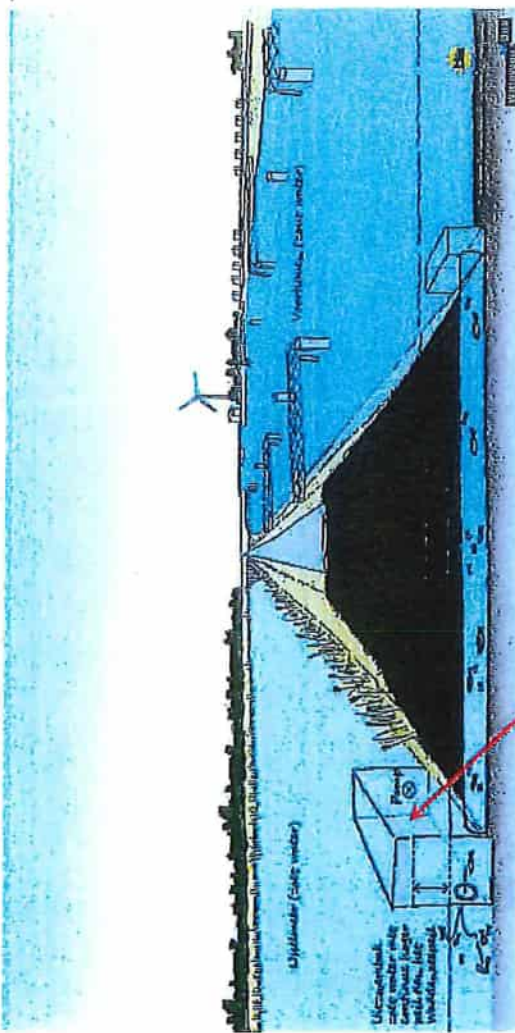
De zoutwaterafoersystemen worden aangelegd om visvriendelijk te kunnen spuien, hierbij komt met de vis ook een beperkte hoeveelheid zout water naar binnen wat zich verzamelt in de diepe kuilen in het IJsselmeer. Om te voorkomen dat het zoute water zich binnen het IJsselmeer verspreidt, worden twee zoutwaterafoersystemen geplaatst, één bij Den Oever en één bij Kornwerderzand. Deze systemen moeten het zoute water, dat zich in de aanwezige diepe putten aan de IJsselmeerzijde van de spuicomplexen verzamelt, afvoeren naar de Waddenzee.

De werking van het systeem is als volgt: zodra het waterpeil op de Waddenzee tot onder het peil van het IJsselmeer zakt, zal de waterdruk zorgen dat het water onder vrij verval vanuit het IJsselmeer naar de Waddenzee gaat stromen. Wanneer het peil op de Waddenzee stijgt tot boven het waterpeil van het IJsselmeer zal het systeem automatisch sluiten om zo water te 'keren'.

Vispassage bij Den Oever

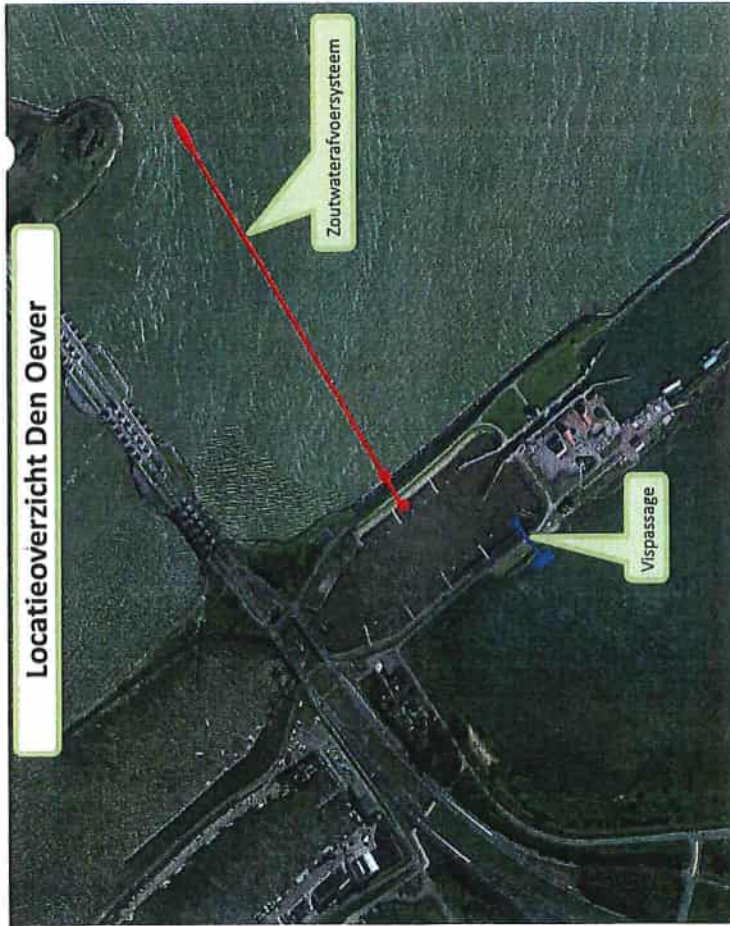
De vispassage is gelegen aan de westzijde van de schutsluis bij Den Oever. De werking van de vispassage is als volgt: door middel van een leiding door de waterkering, met aan de IJsselmeerzijde een bakconstructie, wordt een communicerend vat gerealiseerd. Aan de IJsselmeerzijde wordt het waterpeil in de bak door middel van een pomp altijd hoger gehouden dan het peil op de Waddenzee. Dit geeft een constante stroom van zoet water richting de Waddenzee, waar de vissen tegenin zwemmen en zo richting het IJsselmeer migreren.

**VAN DEN HERIK
SLUIDERIJ**

Locatieoverzicht Den Oever

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Milieu

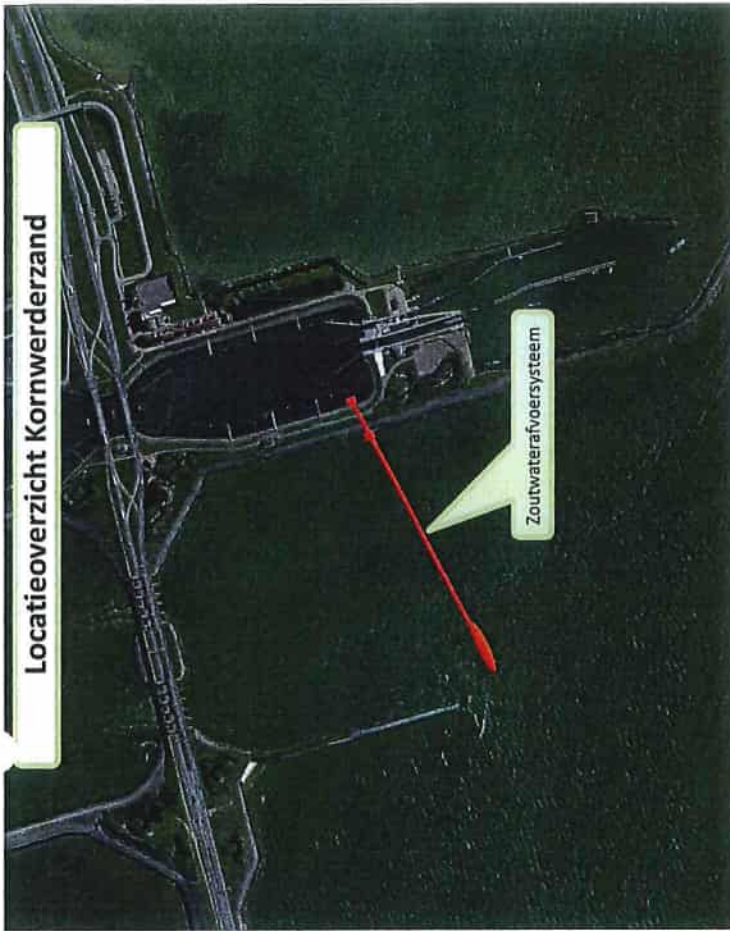

VAN DEN HERIK
SLIEDRECHT

Witteveen
Bos

Locatieoverzicht Kornwerderzand

Hinder tijdens de uitvoering

Voor de aanleg van de vispassage en beide zoutwaterafvoersystemen zullen leidingen door de waterkering aangelegd worden. Hierbij wordt in de waterkering een tijdelijke damwandkuip aangelegd zodat op de bodem van deze kuip de leidingen en betonnen inspectieputten aangebracht kunnen worden.

Tijdens de aanleg van deze bouwkuipen zijn de Sluiskolkade (Den Oever) en de Afsluitdijk (weg naar schutsluiscomplex Kornwerderzand) ter hoogte van het bouwwerk via een tijdelijke brugconstructie toegankelijk. Voor het scheepvaartverkeer in de schutsluizen zal nagenoeg geen hinder optreden, wel zal er rekening gehouden moeten worden met de aanwezigheid van werkschepen in de voorhavens.

De werkzaamheden aan de waterkering vinden plaats in de maanden mei t/m september. Het gehele werk zal uiterlijk september 2015 gereed zijn.

Contact

Voor vragen kunt u contact opnemen via het emailadres Vismigratie@herik.nl of telefonisch via Rijkswaterstaat 0800-8002.

Calamiteiten

Bij calamiteiten kunt u contact opnemen via het calamiteitsnummer: 06 - 30 99 36 52

VAN DEN HERIK
SLIEDRECHT

BIJLAGE 2

Ten eerste

Een lekker, niet te zout viswatertje

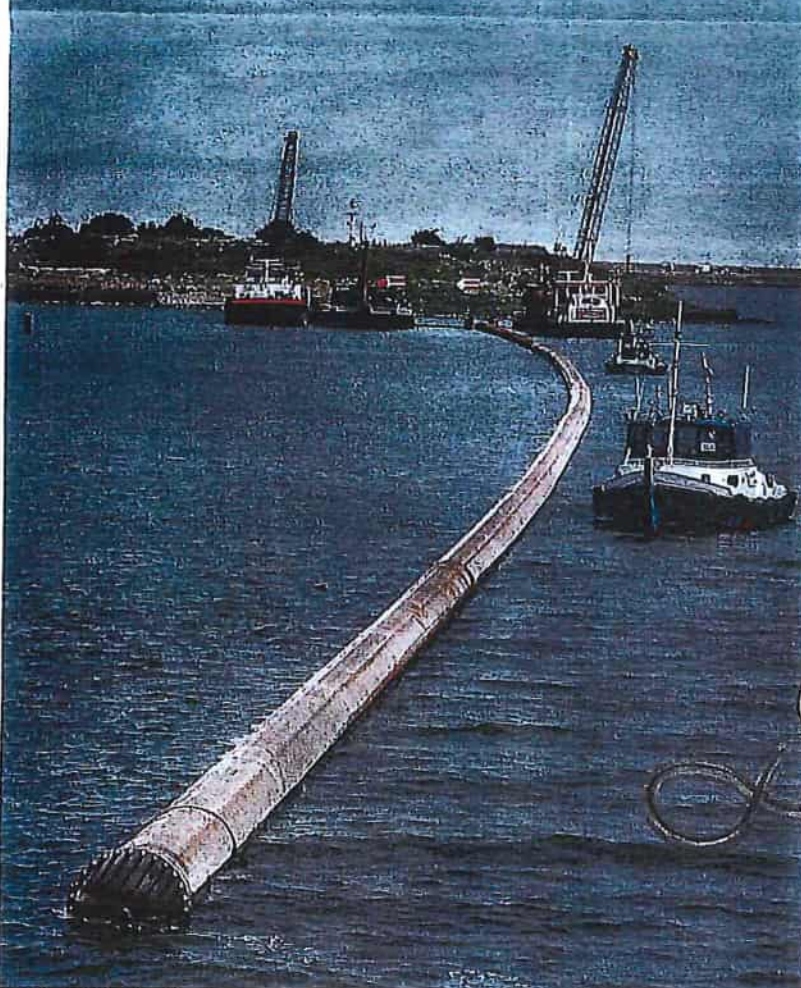
Visvriendelijk sluisbeheer

1 Vissen komen met zout water binnen door dat de spuilsluizen eerder en langer open staan. Zout water zakt omhoog.

2 Het zoute water wordt door een buis teruggeleid.

3 Om te voorkomen dat vissen weer de Waddenzee in verdwijnen is een rooster met strobescooplampen voor de buis geplaatst. Flitslicht moet de vissen afschrikken.

170118 © de Volkskrant. Bron: FlowFlow/revolutie.nl

Het wemelt in het IJsselmeer van de jonge glasaaltjes. Een teken dat het visvriendelijke beleid werkt. Er is zelfs een soort visdisco.

Van onze verslaggever
René Diddé

AMSTERDAM Tienduizenden plepkleine palinkjes en spierinkjes weten de tot voor kort onneembare barrière van de Afsluitdijk moeiteloos te nemen, zo blijkt uit recente cijfers van Rijkswaterstaat. Om te voorkomen dat het IJsselmeerwater te zout wordt door de succesvolle vismigratie is gisteren een 500 meter lange afvoerbuys voor zoutwater gelegd. Knipperende lampen onder het water helpen de vissen de juiste route te nemen.

Het visvriendelijk beheer van de sluisen in de Afsluitdijk is een succes. Onderzoekers van milieuviesbureau ATKV turfden in 2014 liefst 26 vissoorten die dankzij het aangepaste deurbelied moeiteloos de spulokkers en de schutsluisen passeerden.

Recent openbaar gemaakte cijfers wijzen uit dat in april 130 duizend visjes in een tijdsbestek van amper tien minuten een van de tien spulokkers in Kornwerderzand passeerden, zo'n 60 duizend spierinkjes, 40 duizend glasaaltjes en 20 duizend stekelbaarsjes. In Den Oever glipten ruim 90 duizend visjes binnen.

Vooral het binnentrekken van glasaal van de zee naar het IJsselmeer is belangrijk. De plepjonge visjes zijn geboren in de Sargassoze bij de Bermuda-eilanden, liepen zich zesduizend kilometer met de golfstroom meevoeren en hebben het zoete water van het IJsselmeer nodig om te volgroeien tot volwassen palinken.

Voor de spiering geldt het omgekeerde. 'Despiering is een zalmachtige zoutwatervis die het zoete water van IJsselmeer opzoekt om te paalen', zegt Bauke de Witte van Rijkswaterstaat. Jonge spiering is op het IJsselmeer favoriet voer voor niet al te diep dukende vogels zoals visdieven.

Door de spuilsluizen iets eerder open te zetten, krijgen zwakke zwemmers als de glasaaltjes en spiering de gelegenheid de onneembare barrière van de Afsluitdijk te passeren. 'Dat doen we sinds vorig jaar bij afnemend tij', zegt Marianne Greijdanus van Rijkswaterstaat.

'Vlak voordat het dalende peil van de Waddenzee onder dat van het IJsselmeer zakt, zetten we spuilsluizen open en kunnen de vissen binnen.'

Ook de proeven met 'loze schutflansen' - schutsluisen openzetten zonder dat er een schip in de buurt is - werken goed, zo blijkt uit het onderzoek.

Tot overlast leidt dat niet, want de vissen trekken bij voorkeur in de nacht binnen, zo blijkt. 'Dan doen ze vermoedelijk omdat de grote scholen overdag een gemakkelijke proef zijn voor foeragerende vogels', aldus Greijdanus.

130

duizend visjes kornen in nog geen tien minuten door één enkele spulokker in Kornwerderzand

26

vissoorten hebben de weg van Waddenzee naar IJsselmeer gevonden

Van boven af: driedoornige stekelbaars (mannetje), spiering en glasaal

Het succes van het aangepaste sluisbeheer heeft ook een keerzijde. Met de vis stroomt ook zout water binnen. Verzilting van het IJsselmeer kan de drinkwaterwinning en de landbouw in gevaar brengen. Daarom is gisteren een 500 meter lange buis voor de spuilsluizen in Den Oever aangebracht.

Afgezonken op de bodem voert die zout water dat zich ophoopt in door waterstroming ontstane kullen terug in de Waddenzee. 'Als het waterpeil in het IJsselmeer hoger is dan in de Waddenzee, drukt de waterkolom van het IJsselmeer het zoute water terug de zee in', legt Greijdanus van Rijkswaterstaat uit.

Om te verhinderen dat de zojuist binnengezwommen vis via de pijp terugzwemt, is een spectaculaire oplossing bedacht. 'Met een disco-achtige stroboscooplampschrikken we ze af. Ze acclimatiseren in de zoutwaterkull, om daarna door te zwemmen naar het IJsselmeer. Later dit jaar wordt ook zo'n zoutwaterafvoer aangelegd bij het sluisencomplex aan het Kornwerderzand.'

Bij Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier is Steven Westerman opgetogen. 'We leggen vistrappen en hevels aan om bedreigde Europese soorten als paling en bittervoorn langs sluisen, stuwen en gemalen onze polders in te krijgen, maar dat heeft pas echt effect als de voordeur van de Afsluitdijk verder wordt opengezet.'

De anti-zoutpijp in het IJsselmeer wordt aangelegd.

Foto Raymond Rutting / de Volkskrant